

## “เลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่” ก้าวแรกความสำเร็จชาวมั่นสำปะหลัง

การใส่ใจในรายละเอียดตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ที่ดีและมีคุณภาพ เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่คุณภาพและปริมาณผลผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นได้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในจุดนี้ จึงแนะนำให้เกษตรกรคัดเลือกพันธุ์มันสำปะหลังให้ได้คุณภาพก่อนลงปลูก เพื่อให้การเพาะปลูกประสบความสำเร็จตั้งแต่เริ่มต้น

สำหรับ “การเลือกพันธุ์มันสำปะหลังให้เหมาะสมกับพื้นที่” เป็นปัจจัยตั้งต้นที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของการผลิต ทั้งในแง่ผลผลิต คุณภาพ และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ แม้มันสำปะหลังจะเป็นพืชที่ทนแล้งและปลูกได้ค่อนข้างกว้าง แต่ มันสำปะหลังไม่ใช่ว่าปลูกที่ไหนก็ได้ผลเท่ากัน เพราะพันธุ์แต่ละพันธุ์มีศักยภาพและข้อจำกัดต่างกัน โดยเกษตรกรควรมีการคำนึงถึงประเด็นสำคัญๆ ได้แก่

**1.เลือกพันธุ์ที่ได้รับรองจากหน่วยงานราชการ/สถาบัน/มหาวิทยาลัย** การใช้พันธุ์มันสำปะหลังที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานราชการ ผ่านการวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์จนได้พันธุ์ที่ดี เป็นการช่วยรับประกันคุณภาพให้ผลผลิตต่อไร่สูงและมีเชื้อแป้งดีตรงตามมาตรฐาน นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำวิชาการที่ถูกต้อง เพิ่มโอกาสสำเร็จ และลดความเสี่ยงขาดทุนได้

สายพันธุ์จากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ เกษตรศาสตร์50 เกษตรศาสตร์72

มูลนิธิมันสำปะหลังแห่งประเทศไทย ได้แก่ ห้วยบง60 ห้วยบง80 ห้วยบง90

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สวทช. ได้แก่ พิรุณ1 พิรุณ2 พิรุณ4

ส่วนสายพันธุ์อื่นๆ ที่ตั้งชื่อเองในแต่ละแหล่งปลูก เช่น พันธุ์89 แยกดำ เกร็ดมังกร มังกรหยก เกษตรรักษ์น้องแบม พวงชมพู พวงเพชร เป็นพันธุ์ที่ไม่ได้รับการรับรอง

### 2.การคัดเลือกพันธุ์ตามศักยภาพของดิน สามารถแบ่งได้ ดังนี้

ดินทราย/ดินทรายปนร่วน เหมาะกับการปลูกพันธุ์เกษตรศาสตร์50 ระยะเวลา72 ห้วยบง60

ดินร่วนปนทราย เหมาะกับการปลูกพันธุ์ระยะ7 ระยะ9 ระยะ90 เกษตรศาสตร์50 ห้วยบง60

ดินร่วนปนเหนียว เหมาะกับการปลูกระยะ5 ระยะ7 ระยะ11 ห้วยบง80

ดินด่าง เหมาะกับการปลูกพันธุ์ระยะ 5 ระยะ 11

ยกตัวอย่าง

- ระยะ 72 เหมาะกับพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ดินทราย ดินทรายปนร่วน ให้เปอร์เซ็นต์แป้งดี
- เกษตรศาสตร์ 50 ให้ผลผลิตหัวสดสูง แต่ต้องการการจัดการที่ดี ห้ามปลูกในดินด่าง หรือดินที่มีความอุดมสมบูรณ์มากเพราะต้นจะเลื้อย แตกกิ่งมาก
- ระยะ 5 ระยะ 7 ห้ามปลูกในดินทรายจัดๆ เพราะต้นจะเล็กผลผลิตต่ำ
- ระยะ 11 เป็นพันธุ์ที่ต้องการปุ๋ยสูง ห้ามปลูกในดินทราย ผลผลิตต่ำ และอ่อนแอต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง

**3. การคัดเลือกตามความต้องการของเกษตรกร หรือการปฏิบัติ** เช่น เกษตรกรในแหล่งปลูกดินเหนียว ชอบพันธุ์ระยะยง 5 มากกว่าระยะยง 72 และระยะยง 9 เนื่องจากหัวเป็นชั้น ขั้วสั้น เปลือกหนา ขุดง่าย เกษตรกรในแหล่งปลูกดินทรายถึงร่วนปนทรายชอบพันธุ์ระยะยง 72 มากกว่าระยะยง 9 และระยะยง 5 เพราะขุดถอนง่าย หัวใหญ่ ยาว และขั้วหยาบ เปลือกบางสะอาด และตอบสนองปุ๋ยได้ดี หรือ เกษตรกรที่ต้องการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังที่อายุ 8 -10 เดือน ควรเลือกปลูกพันธุ์ระยะยง 15 หัวยง 60 หัวยง 80 แทนการปลูกพันธุ์ระยะยง 9 ระยะยง 11

**4. เพื่อเป็นเกราะป้องกันโรคและแมลง** ลดความเสี่ยงต่อโรค และป้องกันผลผลิต พันธุ์ที่มีความทนทานต่อโรคในพื้นที่นั้น จะช่วยลดต้นทุนสารเคมี และลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียผลผลิตได้

เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังประสบปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตของเกษตรกร และส่งผลให้เกิดการขาดแคลนท่อนพันธุ์สะอาดสำหรับการปลูกในรอบถัดไป กรมส่งเสริมการเกษตรจึงแนะนำและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพันธุ์ทนทาน และพันธุ์ต้านทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งแต่ละพันธุ์มีลักษณะเด่น ดังนี้

#### พันธุ์ทนทาน

1) พันธุ์ระยะยง 72 ลักษณะเด่น ให้ผลผลิตหัวสดสูง ต้นพันธุ์คุณภาพดี ทนแล้ง ข้อจำกัด ปริมาณแบ่งดำเมื่อปลูกในภาคตะวันออก และอ่อนแอต่อโรคใบไหม้ ผลผลิตหัวสดอยู่ที่ 5.1 ตัน/ไร่ เปอร์เซ็นต์แบ่ง 20-24

2) พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ลักษณะเด่น สามารถปรับตัวเข้าสภาพแวดล้อมได้ดี มีความงอกดี และเก็บรักษาท่อนพันธุ์ได้นาน มีปริมาณแบ่งสูง ข้อจำกัด ลักษณะต้นมีการแตกกิ่ง ทำให้ไม่สะดวกในการดูแลรักษาผลผลิตหัวสด 4.4 ตัน/ไร่ เปอร์เซ็นต์แบ่ง 23-28

3) พันธุ์หัวยง 60 ลักษณะเด่น มีผลผลิตและปริมาณแบ่งสูง ต้านทานโรคใบจุด ข้อจำกัดคือ ควรเก็บเกี่ยวเมื่ออายุไม่น้อยกว่า 10 เดือน ผลผลิต 5.8 ตัน เปอร์เซ็นต์แบ่ง 25.4

#### พันธุ์ต้านทาน

4) พันธุ์อิทธิ 1 ผลผลิต 4.2 ตัน/ไร่ เปอร์เซ็นต์แบ่ง 25.3

5) พันธุ์อิทธิ 2 ผลผลิต 4.4 ตัน/ไร่ เปอร์เซ็นต์แบ่ง 19.8

6) พันธุ์อิทธิ 3 ผลผลิต 2.9 ตัน/ไร่ เปอร์เซ็นต์แบ่ง 20.7

เมื่อเกษตรกรเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้แล้ว ถึงเวลาที่จะนำพันธุ์มาปลูกก็ต้องมีการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพดีสำหรับนำมาปลูกในแปลงด้วย **ลักษณะของท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพ ควรมีลักษณะดังนี้**

1) ลักษณะตรงตามพันธุ์ และไม่มีพันธุ์อื่นปน

2) อายุพันธุ์ ท่อนพันธุ์ที่ดีควรมาจากต้นที่มีอายุระหว่าง 8-14 เดือน ไม่ควรอ่อนหรือแก่จนเกินไป โดยการใช้ท่อนพันธุ์ปลูกจากส่วนกลางของต้นจะมีเปอร์เซ็นต์อยู่รอด 69-84 เปอร์เซ็นต์

3) ขนาดของท่อนพันธุ์และส่วนที่ใช้ทำพันธุ์ ควรเลือกท่อนพันธุ์ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 2 เซนติเมตรขึ้นไป และมีความยาว 15-20 เซนติเมตร

4) มีตาอย่างน้อย 7-10 ตาต่อท่อน โดยท่อนพันธุ์ขนาด 20 เซนติเมตร จากส่วนกลางและโคนของต้นที่มีอายุ 12 เดือน มีเปอร์เซ็นต์อยู่รอดของท่อนพันธุ์ 73-92 เปอร์เซ็นต์

5) ไม่มีการปนเปื้อนหรือการทำลายของโรคและแมลง เกษตรกรต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า ท่อนพันธุ์ปราศจากการเข้าทำลายของโรคและแมลงต่าง ๆ เช่น โรคใบด่างมันสำปะหลัง โรคพุ่มแจ้ เพลี้ยแป้ง สีมพู ไม่ควรใช้ท่อนพันธุ์จากต้นที่เป็นโรคหรือมาจากแหล่งที่มีการระบาดรุนแรง

6) ความเสียหายจากเครื่องมือและการปฏิบัติ ส่วนของตาไม่มีความเสียหายจากสารกำจัดวัชพืช หรือการปฏิบัติทางการเกษตรอื่นๆ ไม่มีรอยไหม้จากการตากแดด

7) อายุการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ ควรใช้ท่อนพันธุ์ที่ใหม่สด หรือเก็บรักษาไว้ในระยะเวลาสั้นที่สุด ไม่เกิน 7-15 วัน เพื่อรักษาคุณภาพ

## สรุป

หากเกษตรกรมีการปฏิบัติได้ตามคำแนะนำดังกล่าว แน่ใจว่าการรู้จักศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละพันธุ์ เลือกพันธุ์ให้สอดคล้องกับสภาพดิน เลือกให้ตรงกับเป้าหมายการผลิต และคำนึงถึงความต้านทานโรค ควบคู่กับการใช้ท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพดี สะอาด ปราศจากโรค จะเป็นตัวกำหนดทั้งปริมาณผลผลิต เปอร์เซ็นต์แบ่ง ต้นทุนการผลิต และกำไรสุทธิของเกษตรกรโดยตรง อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยงจากความเสียหาย และสร้างความมั่นคงในการผลิตอย่างยั่งยืน “ผลผลิตที่ดี ไม่ได้เริ่มต้นวันที่เก็บเกี่ยว แต่เริ่มตั้งแต่วันที่เลือกพันธุ์” นั่นเอง